

MARTIN
MICHAEL
DRIESSEN
—
NA
RIJEKAMA

S NIZOZEMSKOGA PREVELA
Romana Perećinec

sandorf • adventure



*Za Koena van Gulika, izdavača Svjetske biblioteke,
kome mogu zahvaliti svoje pisanje.*



FLEUVE SAUVAGE

Alles führt zu nichts



“Ako moraš piti, čini to negdje gdje nikome ne smetaš”, rekla mu je žena.

“Ako moraš piti, čini to sad”, rekao mu je agent, “probe za Banquoa počinju tek u rujnu.”

“Naravno da smiješ posuditi moj kanu i šator”, rekao mu je sin, “ali ne idem s tobom na rijeku. Ideš li možda na to putovanje da se opiješ do smrti?”

Zadnjih je dana neprekidno kišilo, a vodostaj u Sainte-Menehouldu bio je neobično visok za mjesec srpanj. Za večerom u Le Cheval Rougeu pio je vino, u hotelskoj sobi viski iz boce koju je već naćeo vozeći se automobilom iz Bruxellesa. Ići će onda sam. Znao je da od alkohola postaje agresivnim i shvaćao da ga drugi izbjegavaju. Po tom pitanju u međuvremenu je postao tolerantan poput gubavca. Ono što mu je stajalo na putu, razmišljao je dolijevajući viski u plastičnu ćašu iz kupaonice, bila je njegova ogromna snaga volje. Kad bi se sam sa sobom dogovorio da više nikada neće popiti ni kapi, onda bi se toga i držao. Inaće bi izgubio svako samopoštovanje i propao. Ne bi se više mogao pogledati u ogledalo ako ne bi održao takvo obećanje. Morao bi dakle dobro promisliti

prije nego što se na to obveže, jer onda bi se toga morao držati do kraja života.

“Vi ste alkoholičar”, rekao mu je liječnik. “Umjereno piti nije rješenje za vas. Morate sasvim prestati s tom navikom.”

10 O tome ću razmišljati na rijeci, pomislio je. Možda je boca u mom ruksaku posljednja koju ću popiti. Uzmimo da se na to odlučim. Brak spašen. Sin opet poštuje oca. Karijera u briselskom Kraljevskom kazalištu De Munt stabilizirana. Tijekom deset godina izgledat ćeš deset godina mlade, možda još dobiješ priliku glumiti Hamleta. Boca na noćnom ormariću bila je gotovo prazna; ali ona u njegovom ruksaku bila je za rijeku. A jedna i pol tableta za spavanje trebala je biti dovoljna.

Želiš li se stvarno odreći pića, razmišljao je pripaljujući cigaretu. Ono nije sreća, ali joj je prokleta nalik. Više od bilo čega što poznaješ.

2

Kej je bio pod vodom i bilo je jedva dovoljno mjesta da prođe ispod prvoga mosta. Otisnuo se. Toga nedjeljnog jutra Sainte-Menehould bio je jednako pospan kao i on. Nije bilo nikoga na vidiku. Usmjerio je kanu prema sredini rijeke i sagnuo se ispod središnjeg luka mosta. Kad se na drugoj strani izveo na svjetlo i opet uspravio, na kući uz lijevu obalu otvorili su se hrdavi prozorski kapci. Tri tamnolute, kovrčave male djevojčice odjednom su se pojavile i uzbuđeno mu mahale. On im je odmahnuo.

Kanu je dobro plovio, jedino što je još uvijek vrh stršao previsoko, iako je svu prtljagu gurnuo u njega. Bio je to dugačak kanadski kanu od aluminijske, zapravo prevelik za jednog čovjeka. Poklonio ga je svom sinu za šesnaesti rođendan. Toga su ljeta zajedno plovili Loireom, jednim velikim

dijelom barem, uz Chambord i ostale slavne dvorce. Bilo je to nakon obećavajućih proba za Don Carlosa. Poslije je izgubio ulogu jer je udario asistenticu režisera. Zbog čega mu do dana današnjeg nije žao. Tko nema poštovanja, ništa ne razumije o kazalištu. Rijeka teče između obješenih grana stabala i grmova, kao što će se nastaviti još desecima kilometara, barem prema onom što piše u predratnom vodiču za kanu koji je proučavao večer prije. “Aisne”, pročitao je, “ugodna je rijeka, koja u bezbrojnim meandrima vijuga kroz ljupki krajolik sjeverne Francuske. Osim povremenih prepriječenih stabala, sve do velike brane u Autryju ne treba očekivati naročite probleme.” Utoliko bolje, pomislio je, naročitih problema imam na pretek.

11

Bilo je tiho. Drveće s kuglama od grana imele odražava-
lo se na ljubičasto sivom jutarnjem nebu. Bizamski štakori pljusnuli bi u vodu i zaronili, iznenađeni pojavljivanjem njegovog kanua. Lastavice bi iz svojih gnijezda, na visokim odronjenim obalama od ilovače u vanjskim zavojima rijeke, sunule uvis i tražile sigurno utočište. *La France Profonde*, pomislio je dok je mirnim zamasima vesla držao kurs, što bi više htio. Nakon kave toga jutra nije više mogao zamisliti da bi više ikada mogao imati potrebu za pićem. Čak se više nije mogao sjetiti zbog čega je ikad imao potrebu za njim. Veslao je oko plutajućih otoka lopoča, povremeno bi odlučivao hoće li s lijeve ili desne strane zaobići neki šljunčani prud, no zapravo je tok rijeke obavljao sav posao. U daljini je vidio kako se uzdiže vrh crkvenog tornja, ali zapravo ga nije zanimalo kako se zove to selo. Zatoplilo je pa je svukao pulover. Još nekoliko kilometara vožnje, a onda malo odmora. Neće izvaditi viski iz ruksaka. Mjesto na kojem je pristao oko podneva bilo je nesretan odabir: propao je do listova u blato, kanu je užetom morao izvlačiti iz gliba i kravlje balege. No odjednom se umorio i ožednio. Boca je imala čep s navojem. Vino je bilo mlako. Ispružio se u travi. Čuo je šum prometa, a kad se okrenuo na stranu, vidio je kako automobili prolaze

cestom u podnožju planinskog hrpta. Doista je odabrao loše mjesto, ponajviše s obzirom na činjenicu da je satima plovio kroz gotovo netaknut krajolik. No ožednio je pa je bocu ponovo prinio ustima. Takav merlot iz supermarketa, u njemu ne može biti više od nekoliko postotaka alkohola.

“Rodit ćeš kraljeve, al sam to nećeš biti”¹, mrmljao je dok se pola sata kasnije vraćao prema kanuu, pri čemu je toliko duboko propao u gusto blato da su mu sandale zapele, a on se morao sagnuti da bi ih izvukao. Banquo nije bio velika uloga. Mogao bi je čak dojmljivo odigrati ako se ispostavi da je mladi poljski režiser idiot. Bilo mu je jasno da se nisu usudili dodijeliti mu ulogu Macbetha. Iako bi mu to bila uloga života. Isprao je sandale, ušao u kanu i otisnuo se od obale. Osjetio je olakšanje sad kad ga je matica opet nosila, kroz sljedeći zavoj, u sjenu nove šume. Ubrzo se promet više nije čuo. Uska Aisne tekla je ravnomjerno i ljupko, iz zavoja u zavoj, ispod niskih obješenih grana kojima bi povremeno parirao veslom, kao pri mačevanju na sceni. Jedan vodomar jurcao je od grma do grma. Kako je poslijepodne odmicalo, bio je sve pospaniji, pa je popio ostatak merlota da energiju održi na istom nivou. Smatrao je da mu veslanje dobro ide; neke stvari nikada ne zaboraviš, pomislio je, poput plivanja, jahanja ili vođenja ljubavi. Iako te tri stvari već godinama nije činio. Kanu nije držao na sredini rijeke nego je pratio najbrži tok vode, koji je uglavnom prolazio kroz vanjske zavoje. Kad bi pogledao sunce, ono bi se nalazilo čas lijevo, čas desno od njega, toliko jako je rijeka meandrirala. Srušeno stablo prepriječilo mu se na putu. Pokušao je još odveslati unazad, ali bio je već preblizu. Desna obala s koje se spuštalo iščupano stablo nije bila rješenje jer je deblo visjelo prenisko iznad površine vode da bi mogao proći ispod njega. Prignječena krošnja ležala je na suprotnoj obali, no ipak

1 Citati iz Shakespearovog *Macbetha* prijevod su Josipa Tabaka, izdavač Sysprint, Zagreb, 2000. (op. prev.).

je ondje vidio svoju priliku. “U moćnoj ruci Božjoj stojim”, uzviknuo je, ubrzao je što je više mogao i krenuo frontalno u masu grana i lišća. Zapeo je, kanu je počeo skretati pa se našao poprijeko na rijeci čiji se tok pokazao neočekivano jakim sad kad je gornjim dijelom tijela visio među granama, nagnuo se, a voda je preko lijevog boka prodrila u čamac. Bacio je veslo, zgrabio grane i povukao se svom snagom dublje u krošnju. “Da proklet je tko prvi vikne: Dosta, stoji!” zaurlao je, iako to nije bio Banquoov stih nego Macbethov. Grane su ga greble po licu, jakna mu se poderala, prednji dio kanua više uopće nije vidio, ali situaciju je opet imao pod kontrolom. Vrh je ponovo pokazivao prema naprijed. Nagnuo se i zgrabio jednu veliku granu kako bi se povukao dalje nizvodno, ali kanu nikako nije mogao pomaknuti. Zato se napola uspravio pa se počeo ljuljati naprijed nazad. Škripeći i cvileći čamac se malo pomalo pomicao naprijed. Kad je osjetio da ga je skoro oslobodio, sjeo je u njega. Još se jednom ili dvaput zaljuljao, pa se kanu oslobodio i zaplovio na sunčevo svjetlo. Vidio je da ima krvi na ruci pa je obrisao lice. Ožiljak bi Banquou dobro pristajao. Uhvatio je veslo i vratio se na kurs. Otpalo lišće i grane pokrivali su prečke i ceradu ispod koje se nalazila prtljaga. Šuma je završila, Aisne je sad vijugala kroz otvoreni krajolik pašnjaka, pratnja razuzdanih krava galopirala je za njim na visokoj obali. Nevidljiva ševa je pjevala. Svijet s ove strane barikade činio mu se mnogo ljepšim i bogatijim nego što je bio s druge.

Dovraga, pomislio je. Dovraga, sin me u ovome neće imitirati.

3

Nakon otprilike pola sata osjetio je potrebu za gutljajem vina, no jedna je boca bila prazna, a druga se nalazila sprijeda u kanuu. Nije pronašao zgodno mjesto da pristane, spustio

je veslo i otpuzao prema pramcu. Kanu se ljuljao i plutao okrenut postrance na sporom toku, ali nije bilo teško.

14 Kad je dan bio pri kraju, nije imao pojma koliko je kilometara prošao. Zračnom linijom možda nije bio udaljen više od deset kilometara od Sainte-Menehoulda, ali to nije bilo važno. Po obali je počeo tražiti odgovarajuće mjesto za kampiranje. Neki travnjak iznad niske obale, bez ikakve građevine na vidiku. Već se mračilo kad je napokon pronašao što je tražio. Bocu merlota naslonio je na prijenosni hladnjak – izgubio je čep – i podigao šator. Pojavile su se zvijezde. Ona velika iznad vrba na drugoj obali sigurno je Venera; koliko se ono najviše udaljava od Sunca? Četrdeset osam stupnjeva, činilo mu se da se sjeća. Noćne sjene hitale su prema njemu s istoka. Francuska je bila tiša nego ikad. Još uvijek je bilo toplo pa je svoje mokre ručnike, hlače i čarape objesio preko grana ogromne vrbe ispod koje je privezao kanu. Sve više zvijezda bilo je vidljivo. Narod noći traži svoja prava, pomislio je. “Od noći morat ću posuditi sat mraka, ili dva.” Pitao se za koji će se prijevod odlučiti poljsko čudo od režisera. Ako bude Clausov ili Komrijev, odbit će ulogu. On želi Burgersdijkov. U međuvremenu je ulogu Banquoa znao napamet, na izvorniku doduše. Sjedio je na hladnjaku u kojem su pašteta i salata kupljene u Sainte-Menehouldu u međuvremenu postale sumnjivo tople. Nije bio gladan. Krilo na ulazu u šator bilo je gostoljubivo podignuto, vreća za spavanje bila je spremna, džepna lampa i njegove cigarete pored nje. Bio je umoran, no danas također više ništa nije morao raditi. Pio je i razmišljao. Noć je već bila tako mračna kao što obično bude u ovo doba godine. Lastavice, ne, sigurno su to šišmiši, jurili su kroz mrak. Merlot još ni približno nije popio, ali mu je bljutav okus počeo smetati. Budući da je izgubio čep, odlučio je bocu baciti u rijeku. Proizvoljnost je na kraju krajeva bila najljepši aspekt slobodne volje. To je ono što nas razlikuje od životinja, pomislio je. Jednostavno je dobio želju baciti tu bocu u rijeku. Ustao je i zavitlao ju,

ali nije čuo pljusak. Možda je nisam dovoljno daleko bacio, dovraga, pomislio je i spustio se niz obalu da vidi gdje je boca, a i zato što mu je bilo sila. “Sloboda je kad u miru mogu baciti limenke piva u šumu”, rekao je jednom prilikom Hermann Scheidleder, njegov potpuno ludi austrijski kolega. Nakon što se pomokrio, ne pronašavši bocu, uspeo se obalom pa iz torbe izvadio Famous Grouse. Oštar okus viskija gorio mu je u ustima, imao je osjećaj da je očišćen, da je *du moment* ponovo onaj koji je zapravo bio. Progutao je, neupitna čistoća i snaga pića ispunili su ga dubokim zadovoljstvom. Onaj koji to ne pozna, pomislio je, ne zna što propušta.

Ono s pomoćnicom režisera dogodilo se u Grazu, dok je sa Scheidledrom imao probe za *Don Carllosa*. On je bio Posa zato što je režiser, tko je to ono bio, neki stari cirkuski konj, došao na ideju da markiz mora govoriti njemački s flamskim akcentom. Bila je to njegova jedina gostujuća uloga u inozemstvu. Scheidleder je bio flamboajantno suludi Carlos kojeg su tijekom proba svi nosili na rukama, a on sam jedva da je dobivao pažnju, a kamoli potvrdu. U kantini je tražio potporu kod asistentice režisera, koja je nota bene studirala dramaturgiju, te izjavio da je način na koji je toga jutra na progonu¹ izgovorio riječi “Dajte nam slobodu mišljenja, Sire!” bio prilično jedinstven. Ona je svoju knedlu razrezala na četvrtine i prezrivo odgovorila: “Oh da, u usporedbi s tim savršenstvo je ništa.” Tad ju je ošamario. Nije mu bilo žao što je zbog toga morala u bolnicu, ali jest što se tako dao isprovocirati.

Podigao je bocu Famous Grousea prema mjesecu.

Još je bila puna, tik iznad etikete.

Zašto ne bih ostao ovdje sve dok ne budem znao što želim učiniti sa svojim životom, razmišljao je, a spavati mogu uvijek. Ovako dalje ne ide. Moram donijeti odluke.

¹ Vrsta kazališne probe uoči premijere na kojoj se bez prekida izvodi cijela predstava u realnom vremenu (op. prev.).

Sazviježđa koja je prethodno vidio visoko na nebu izvela su svoj salto i pala prema tamnim stablima na drugoj strani, poput atleta koji su odradili svoj skok. Još otprilike tri sata i opet će se razdaniti. Zahladilo je. Izvukao je vreću za spavanje iz šatora, rastvorio je, prebacio je preko ramena i sjeo na hladnjak.

Ako nastavim raditi ono što radim, znat ću kako će se nastaviti i kako će završiti. “Ako ne prestanete piti”, rekao je njegov liječnik, “bit će prekasno. Malo nedostaje da dobijete cirozu jetara. Sad ili nikad.” “Jedina dobra stvar u vezi ciroze”, rekao je svom zabrinutom impresariju, “jest da o tome ne moram razgovarati s tobom.”

16 Ako sada prestanem piti, sve će biti drugačije. Želim li to? Želim li da bude drugačije? I njegova je žena jednom završila u bolnici, ali Minou nikada nije podnijela tužbu protiv njega.

Zamislimo da sad odlučim zauvijek prekrižiti piće. Recimo, kad se ova boca Famous Grouse isprazni. To bi onda značilo da sam već prvoga dana ovog putovanja donio odluku za koju još imam četiri dana. Najmanje toliko trebat će mi prije nego što stignem u Vouziers. Osim toga, sad sam pio – odakle onda da znam da sam tu odluku donio pri punoj svijesti. To je kao da pravim račun bez krčmara. Kakva idiotska slika. Ali imam još vremena o tome razmisliti.

No više nije mogao negirati ono što je u dubini srca i predobro znao: bilo je sad ili nikad. Bila je to nakon mnogo godina prva noć koju je proveo pod otvorenim nebom. S pogledom na kanu koji je kupio sinu, u kojem su u neke sretnije dane zajedno plovili Loireom. Sad ili nikad, pomislio je. Sad ili nikad. Dovraga, zbog čega se svetost ne može dogoditi. Ako sada ustanem i ovu još gotovo punu bocu bacim u Aisne, izgubit ću mnogo toga. I to zauvijek, jer onda više nema natrag, to imam zahvaliti samom sebi. Morat ću ponovo početi tamo gdje sam stao kad mi je bilo osamnaest. Kao da nisam živio. Kao da ništa dosad nije bilo vrijedno.

Ustao je. Učinit ću to, pomislio je i zadržtao. Borba s anđelom, to je borba sa samim sobom. A jedan od nas dvojice će izgubiti. Ali učinit ću to, a onda više nema povratka. Neću čak ni otpiti zadnji gutljaj. Otišao je do najvišeg dijela obale, zauzeo položaj i zavitlao bocu viskija prema sredini rijeke. Ovaj put čuo se glasan pljusak, neka noćna ptica je poletjela i zakričala, a on se osjećao poput viteza koji je mač Excalibur bacio u vodu.

Kanu je za svaki slučaj povukao više na obalu jer mu se činilo kao da je rijeka narasla, odvukao je vreću za spavanje u šator i povukao patentni zatvarač na vratima.

17

4

Sljedećega jutra skuhao je Nescafé na kuhalu i obrijao se ispred malog ogledala koje je komadom žice objesio o granu. Imao je duboke podočnjake, a kako nije imao fen, kosa mu je visjela oko glave poput palminih listova nakon tornada. Ovako, dakle, izgleda čovjek koji više ne pije, pomislio je. Dok si bio mlad, mislio si da će ti faca izgledati najbolje nakon četrdesete, a sad imaš gotovo šezdeset, ali nisi mnogo napredovao. “Prokleti glumci!”, bila je jedna od primjedbi starog režisera u Grazu, obilato citirana u kazališnoj kantini, “prvo loču sve dok ne dobiju karakternu glavu, a onda više ne mogu pamtit tekst.”

Vodostaj rijeke još je narastao, uzvodno je sigurno jako kišilo.

Aisne je još uvijek tekla kroz otvoreni krajolik, prema njegovom vodiču za kanue sve do brane u Autryju nije više bilo šumovitih obala. Bilo je lako ploviti po tako izuzetno visokom vodostaju; prepriječena stabla mogao je zaobići s lijeve ili desne strane, pašnjaci uz rijeku postali su jezera. Labud je poletio dok mu se približavao, i letio nisko iznad vodene površine pred njim. Bilo je oblačno i manje toplo nego prethodnoga dana. Povremeno bi podignuo ramena

pa ih spustio kako bi opustio mišiće i sve češće premještao veslo s jedne na drugu stranu; više nije bio navikao na opterećenja. Nakon sljedećeg zavoja rijeke opet je vidio labuda, stotinjak metara ispred pramca. Igra se ponavljala: kad bi se približio, labud bi poletio i letio nisko iznad vode pred njim. “Mein lieber Schwan”, pokušao je pjevati, no sjetio se tek nekoliko nota iz *Lohengrina* i ni riječi teksta. Pomislio je kako je prevalio ogroman broj kilometara na rijeci bez i jedne stanke. Ako rijeka nastavi bujati, i vodostaj nastavi rasti, razmišljao je dok su obale prolazile pored njega brzinom biciklista, bit ću u Vouziersu za tren oka. Oko podneva primijetio je da ga isti labud prati, kao da ga vodi; svaki put kad bi se kanu približio, on bi poletio pa nekoliko stotina metara dalje sletio raširenih krila. Zatim bi neko vrijeme plutao posred rijeke, ne pokazujući da ga bilo što drugo zanima, sve dok ga opet ne bi sustigao. Nije činio ono što čini većina vodenih ptica — plaho se skrivajući uz obalu čekajući da čamac što prije prođe, pa da onda panično odleti u suprotnom smjeru. No nije činio ni ono što bi mogao očekivati od životinje superiornog izgleda kakav je labud: poletjeti, letjeti u polukrug i uljeza daleko straga pratiti na vodi. Samo je nastavio plivati ispred kanua, što je djelovalo pomalo bojažljivo, svaki put poletjevši da bi ga nešto dalje pričekao. “Du blöder Schwan”, pjevao je varirajući četiri note iz *Lohengrina*. Tjerao je svoj kanu energičnije nego što je zapravo bilo potrebno. Osjećao se jakim, kao da je već počeo osjećati efekt svoje potpune apstinencije od alkohola.

Kad je sunce napokon opet dotaklo vrhove vrba, shvatio je da u čamcu nema ni kapi alkohola. Ali bilo mu je svejedno. On je na kraju krajeva odlučio da više nikada neće popiti ni kap alkohola. S tim je bilo gotovo. Labud se u nekom trenutku više nije pojavljivao. Već se smračilo, ali on je nastavio veslati, između ostalog i zato što nije znao što bi radio ostatak večeri nakon što postavi šator. A bilo

je čarobno tako se odvesti u tamu. Sad je bilo gotovo tiho, čuo je samo zvukove široke rijeke što teče, glasanje sove. Krave koje je još vidao po obali, stajale su ili ležale preživajući i jedva obraćale pažnju na čovjeka u kanuu. Zvijezde su se rojile iznad posve crnih krošanja stabala. Nastavio se voziti bez problema, više nije nailazio na prepreke.

Još nikada nisam postavljao šator u mraku, pomislio je, ali srećom imam lampu koja se može staviti na čelo, poput kiklopskog oka.

To bi bio idealan način za ulazak u konflikt bude li ga netko gnjavio. Tog drugog će zaslijepiti, a on sâm imat će slobodne ruke. Imao je mnogo iskustva u otresanju napasnika. Kad je nakon premijere *Kavkaskog kruga kredom* potpuno pijan sjeo za volan svog jaguara, policajcima koji su htjeli da potpiše zapisnik, rekao je: “Ako smatrate da sam previše pijan da bih upravljao autom, kako onda od mene možete tražiti da u ovom stanju potpisujem izjavu?” A onaj lugar. Jednom je negdje u Brabantu šetao šumom, njegov pas je pojurio i počeo ganjati srne, a lugar ga je pitao: “Gospodine, vi ste ljubitelj prirode, zar ne?” On mu je odgovorio protupitanjem: “Znate li što je to retoričko pitanje?” To je bilo izvanredno, otada je ta rečenica postala dijelom njegovog uvodnog repertoara i ako se njega pita, bila je isto tako klasična kao i sicilijanska ili kraljeva indijska obrana u šahu. Brilljantan je također bio njegov sljedeći potez, kad je morao na sud i tamo objašnjavao zašto je odbio potpisati i taj zapisnik: “Časni suče, u prirodi ne nosim naočale za čitanje.” Suverena je bila i njegoza završna igra, kad mu je sudac presudio kaznu od dvije tisuće franaka. “Glupost ima svoju cijenu”, rekao je. “Drago mi je da ste to uvidjeli”, odgovorio je sudac. A on je ljubazno odgovorio: “Nisam mislio na svoju, časni suče...” U međuvremenu je u pripravi imao razne varijante za slučaj da ga netko gnjavi, u bilo kojim okolnostima, koje bi redovito proučavao, kao što šahovski šampion proučava svoju

teoriju. Sebe nipošto nije smatrao kavgašem, ali nije mu se trebalo previše približavati.

Pristao je na svojevrsnom poluotoku blatnih obala ograđenom bodljikavom žicom na metalnim stupovima, vjerojatno kako bi se krave spriječilo da za niskog vodostaja krenu u vodu. U međuvremenu je bilo mračno kao u rogu, prekasno da bude izbirljiv usmjerio je čamac prema mjestu na kojem je bodljikava žica bila najniža, užasno je zastrugala aluminijski trup, a da bi mu sandale ostale čiste izuo ih je prije nego što je stupio u mulj, držeći kanu na užetu.

20 Obala je bila visoka, ali ne i nesavladivo strma. Počeo je izbacivati najvažnije stvari — šator, vreću za spavanje, podlogu, ne pogledavši prethodno mjesto za kampiranje. Počelo je kišiti. To je sve za danas. Dok je kanu privezivao za jedan od željeznih stupova, pored njega je doplovila boca. Sagnuo se, izvadio je iz vode i podigao.

Famous Grouse. Boca koju je bacio u vodu opet ga je sustigla.

5

Uspio je postaviti šator na kiši koja lijeva, i nije mu pošlo za rukom da sve bude suho prije nego što se našlo pod šatorskim krilom. Postavio je samo tri konopca umjesto šesnaest koji su zajedno s kolčićima i ostalom opremom bili u duguljastoj vreći, a preko ta tri više se puta spotaknuo prije nego što se s najnužnijim stvarima mogao povući u unutrašnjost šatora. To je značilo da će ostatak njegove prtljage ostati dolje te da će se kanu tijekom noći napuniti kišnicom, ali više ništa nije mogao učiniti da to spriječi. Više nije imao snage da se još jednom spusti, isprazni kanu i okrene ga. Ovo je *back to basics*, pomislio je. To je bit života u prirodi. Ostatak ove kratke ljetne noći provest će uz najnužnije stvari koje ima